

AXBOROT-TELEKOMMUNIKATSIYA TARMOQLARIDA MUALLIFLIK VA TURDOSH HUQUQ OBYEKTLARIDAN INTERNETDAN FOYDALANISHDA HUQUQIY MUNOSABATLARNING XUSUSIYATLARI

Sudyalar Oliy maktabi Fuqarolik huquqi yo`nalishi tinglovchilari:

Sherbadalov Ravshanbek Tursunovich

Тел: +99891-349-97-99

E-mail: sherbadalovravshan@umail.uz

Qodirov Azizbek Abdumononovich

Тел: +99894-430-21-92

E-mail: qodirovaziz8787@gmail.com

Annotatsiya : *Maqolada bugungi kunda O`zbekistondagi va xorijiy mualliflik va turdosh huquqi himoyasining holati va jarayonlari, xususan bunda mulkiy huquqlarni zamonaviy axborot jamiyati rivojlanishi, Internetning odamlar hayotiga ta'siri va boshqa yangi texnologiyalarning kuchayishi sharoitida axborotning ahamiyati sezilarli darajada oshgani. Tarkibini o'zgartirib bo'lmaydigan moddiy axborot manbalari o'z o'rnini identifikatsiyalash xususiyatlarini saqlab qolgan holda juda tez ishlatilishi va o'zgartirilishi mumkin bo'lgan elektron shakldagi ma'lumotlarga bo'shatib borayotgani Internetdagi "qaroqchilik" muammosi nafaqat mualliflik huquqi va turdosh huquqlar egalarining, balki axborot egalarining, xususan, ommaviy axborot vositalarining manfaatlariga ham jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Aloqa vositalarining, shu jumladan Internetning rivojlanishini hisobga olgan holda, axborotni qabul qilish va uzatish juda oz vaqt talab etadi va axborotning asosiy egasi ilgari mavjud bo'lgan raqobatbardosh ustunliklarini yo'qotadi va axborotning ikkinchi darajali egalarining uni tarqatishda insofsiz xatti-harakatlarini ko'rsatmasdan. Manba axborotni olish va qayta ishlash faoliyatining iqtisodiy samarasiz bo'lishiga, vijdonli axborot agentliklari va boshqa ommaviy axborot vositalari faoliyatining raqobatbardosh bo'lishiga olib keladi. Badiiy, texnik yoki boshqa yangiliklar bilan bozorga kirgan shaxslar ularni yaratish va dastlabki reklama qilishni ta'minlash uchun qo'shimcha xarajatlarni talab qiladi. Badiiy innovatsiyalarga sarmoya kiritishni rag'batlantirish uchun maxsus huquqiy mexanizmni – ularning egalarining ma'lum muddatga monopol mavqeini kafolatlaydigan hamda ularga asarlar yoki ixtirolardan foydalanishga ruxsat berish yoki taqiqlash imkonini beruvchi eksklyuziv huquqlarni ta'minlash zarur. Raqamli makonning jadal rivojlanishi sharoitida mualliflik huquqini himoya qilish tobora qiyinlashib bormoqda, ayni paytda asosiy muammo mualliflik huquqi egalari, foydalanuvchilar, shuningdek undan foydalanish jarayonida yuzaga keladigan munosabatlarning boshqa ishtirokchilarining huquq va manfaatlari muvozanatiga erishish va saqlash bo'lib qolmoqda. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar obyektlariga kirishni ta'minlash jarayonida Internetning o'zni. Xulosada O`zbekistonda mualliflik huquqini ximoya va muxofaza qilish "instituti"ni takomillashtirish masalasi haqida xulosalar qilingan.*

Kalit so'zlar: *mulkiy huquqlar, mualliflik huquqi, mulkiy huquqlar, foydalanuvchi, mualliflik shartnomasi.*

Аннотация: В статье рассмотрено состояние и процессы защиты авторских и смежных прав в Узбекистане и за рубежом, в частности, значимость информации значительно возросла в условиях развития современного информационного общества, влияния Интернета на жизнь людей, и усиление других новых технологий. В связи с тем, что неизменяемые материальные источники информации уступают место электронной информации, которую можно очень быстро использовать и изменять, сохраняя при этом свои идентификационные характеристики, проблема «пиратства» в Интернете касается не только авторских прав и серьезно затронет интересы владельцев аналогичных прав, но и владельцев информации, в частности, средств массовой информации. С учетом развития средств связи, в том числе Интернета, получение и передача информации занимает очень мало времени, а основной владелец информации теряет существовавшие ранее конкурентные преимущества, не проявляя при этом нечестного поведения вторичных владельцев информации при ее распространении. . Источник приводит к экономической неэффективности деятельности по сбору и обработке информации, конкурентоспособности честных информационных агентств и других средств массовой информации. Лицам, выходящим на рынок с художественными, техническими или другими инновациями, требуются дополнительные затраты на их создание и обеспечение первоначальной известности. Для поощрения инвестиций в художественные инновации необходимо предусмотреть специальный правовой механизм — исключительные права, гарантирующие на определенный срок монопольное положение их владельцев и позволяющие им разрешать или запрещать использование произведений или изобретений. В условиях стремительного развития цифрового пространства защита авторских прав становится все сложнее, при этом основной проблемой является достижение и поддержание баланса прав и интересов правообладателей, пользователей, а также других участников отношения, возникающие в процессе его использования. Роль Интернета в обеспечении доступа к объектам авторского права и смежных прав. В заключении сделаны выводы по вопросу совершенствования «института» охраны и защиты авторских прав в Узбекистане.

Ключевые слова: право собственности, авторское право, имущественные права, пользователь, авторское соглашение.

CHARACTERISTICS OF LEGAL RELATIONS IN THE INTERNET USE OF COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS OBJECTS IN INFORMATION AND TELECOMMUNICATION NETWORKS

Abstract: In the article, the state and processes of protection of copyright and related rights in Uzbekistan and abroad, in particular, the importance of information has increased significantly in the context of the development of the modern information society, the impact of the Internet on people's lives, and the strengthening of other new technologies. The fact that immutable material sources of information are giving way to electronic information that can be used and changed very quickly while retaining its identifying characteristics, the

problem of "piracy" on the Internet is not only copyright and will seriously affect the interests of the owners of similar rights, but also of the owners of information, in particular, the mass media. Taking into account the development of means of communication, including the Internet, receiving and transmitting information takes very little time, and the main owner of information loses the competitive advantages that existed before, and without showing dishonest behavior of secondary owners of information in its distribution. The source leads to the economic inefficiency of information acquisition and processing activities, and to the competitiveness of honest news agencies and other mass media. Individuals who enter the market with artistic, technical or other innovations require additional costs to create them and ensure initial publicity. To encourage investment in artistic innovations, it is necessary to provide a special legal mechanism - exclusive rights that guarantee the monopoly position of their owners for a certain period and allow them to allow or prohibit the use of works or inventions. In the conditions of rapid development of the digital space, the protection of copyright is becoming more and more difficult, while the main problem is to achieve and maintain a balance of rights and interests of copyright owners, users, as well as other participants of the relations arising during its use. The role of the Internet in the process of providing access to objects of copyright and related rights. In the conclusion, conclusions are made about the issue of improving the "institute" of copyright protection and protection in Uzbekistan.

Keywords: *property rights, copyright, property rights, user, author's agreement.*

KIRISH

Intellectual mulk sohasini rivojlantirish mamlakatimizning jahon integratsiyasidagi asosiy omil ekanligidan kelib chiqib, intellektual mulk ob'ektlarini muhofaza qilish tizimini takomillashtirish, uning innovatsion faoliyatni tartibga solish va rag'batlantirishda tutgan o'rni va ahamiyatiga e'tibor qaratish hamda bu boradagi mavjud muammolarni bartaraf qilish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Intellektual mulk - bu firmalarning bozorda raqobatbardosh mavqeini yaxshilashga yordam beradigan muhim vosita hisoblanadi. Kengroq ifodalanganda intellektual mulk tushunchasi ilmiy, badiiy asarlarni, EHM uchun yaratilgan dasturlar va ma'lumotlar bazasi, ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari, selektsiya yutuqlari, oshkor etilmagan axborot, shu jumladan, ishlab chiqarishga taalluqli bo'lgan sir-sinoatni ham anglatadi.

Intellectual mulk tushunchasi dastlab 1967 yil 14 iyulda "Jahon intellektual mulk tashkilotini tashkil etish to'g'risida"gi Stokgol'm konventsiyasida ilgari surilgan va uning huquqiy maqomi, shu jumladan, intellektual mulk ob'ektlari ham aniq belgilab olingan. Mazkur tashkilot 1974 yildan Birlashgan Millatlar Tashkilotining maxsus maqomiga ega bo'lib, hozirgi kunda BMTning ixtisoslashgan tashkilotlari qatorida faoliyat olib bormoqda. Bugungi kunda O'zbekiston ham bu tashkilot bilan keng qamrovli ishlarni amalga oshirib kelmoqda. Xususan, 2020 yil holatiga respublikada intellektual mulkni muhofaza qilish sohasida 8 ta davlatlararo, 10 ta hukumatlararo va 17 ta idoralararo shartnoma va bitimlar imzolangan. Shuningdek, mamlakatda intellektual mulkni himoya qilish va uni tizimli tashkil etish borasida xuquqiy asoslar ham ishlab chiqilmoqda. Jumladan, 2021 yil 28 yanvarda

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Intellectual mulk ob’ektlarini muhofaza qilish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4965-son qarori alohida ta’kidlab o‘tish lozim deb hisoblaymiz. Ushbu qarorda intellektual mulk sohasidagi xalqaro shartnomalar normalaridan kelib chiqib, tovar belgisi va xizmat ko‘rsatish belgisining faqat tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirayotgan yuridik yoki jismoniy shaxs nomiga ro‘yxatdan o‘tkazilishiga nisbatan qonunchilikdagi mavjud cheklovlar bekor qilish, intellektual mulk ob’ektlarini davlat ro‘yxatiga olish muddatlarini keskin qisqartirish, intellektual mulk muhofazasini mustahkamlash, sohaga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish hamda xududlarda yuridik shaxs maqomiga ega bo‘lmagan Intellectual mulk himoyasi markazlari tashkil etish masalalarini o‘z ichiga olgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning metodologik asosini intellektual mulkni muhofaza qilish orqali innovatsiyalarni tijoratlashtirish va innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish muammolarini tahlil qilishda kompleks yondashuvni qo‘llash hisoblanadi. Mazkur tadqiqotda bir qator onlayn ma’lumotlar bazalaridagi ilmiy manbalarda o‘z aksini topgan intellektual mulkni himoya qilishning innovatsiyalarni rag‘batlantirishga bo‘lgan ta’siri masalalariga taaluqli empirik va kontseptual tadqiqotlar o‘rganildi va ulardagi ilmiy yondoshuvlar tizimlashtirildi. Tahlil natijalari asosida innovatsion faoliyatining natijadorligi va samarali tijoratlashtirishda intellektual mulk muhofazasi asosiy vositasi ekanligi asoslangan.

TAXLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda O‘zbekistonda mualliflik huquqi va turdosh huquqlar muhofaza va ximoya qilishning zamonaviy huquqiy mexanizmlarini takomillashtirish sohasida ilmiy tadqiqot ishlari amalga oshirilmoqda. Bu borada, ayniqsa, mualliflik huquqini muhofaza qilishning shartnomaviy-huquqiy asoslari va mexanizmlarini takomillashtirish, asarlardan foydalanishda “mualliflik shartnomasi” institutini keng joriy etish, taraflarning huquq va majburiyatlarini qat’iy belgilash, shuningdek xalqaro va milliy miqyosida mualliflar mulkiy huquqlarini boshqarishda qo‘llanadigan turli vosita hamda usullarini takomillashtirishning ilmiy-nazariy va amaliy yechimlarini topish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Mamlakatimizda mualliflik huquqi ya’ni adabiy, san’at va tasviriy san’at asarlariga hurmat qilish darajasi qoniqarsiz. Mualliflik asarlaridan muallif yoki boshqa huquq egasining roziligi bilan foydalanilmasligi xolatlari ko‘p uchramoqda. Afsuski bugungi kunda bu kabi nizolarning ko‘pi yechimsiz yoki jabrlanuvchi shaxs uchun “g‘ayritabiiy” savoldek tuyulishi mumkin. Vaholanki O‘zbekiston Respublikasining “Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar to‘g‘risida”gi Qonunida muallif yoki huquq egasining mulkiy va shaxsiy nomulkiy huquqlari doirasi belgilab berilgan. Hattoki, shaxsiy maqsadlarda foydalanilganlik uchun ham haq to‘lash bilan bog‘liq qoidalar mavjud. O‘zbekiston Respublikasi Fuqarolik kodeksi 1056-moddasiga ko‘ra, muallifga asardan har qanday shaklda va har qanday usulda foydalanishda mutlaq huquqlar tegishlidir. Ushbu kodeksga ko‘ra, Intellectual faoliyat natijasi (keying o‘rinlarda IFN)ga yoki xususiy alomatlarini aks ettiruvchi vositaga nisbatan mulkiy huquqlar egasiga ana shu intellektual mulk obyektidan o‘z xohishiga ko‘ra har qanday shaklda va har qanday usulda mutlaq qonuniy foydalanish huquqi tegishli bo‘ladi.

Insonning ongida, agar biror narsaga ega bo'lgan bo'lsangiz, u bilan xohlagan narsani qilishga haqingiz borligi tamoyili mustahkamlandi. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlar obektlarida vaziyat boshqacha. "Intellectual huquqlar intellektual faoliyatning tegishli natijalari yoki individuallashtirish vositasi ifodalangan moddiy vositaga (narsaga) egalik qilishiga bog'liq emas. Buyumga egalik huquqining boshqa shaxsga o'tishi IFNga yoki ushbu narsada ifodalangan individuallashtirish vositalariga intellektual huquqlarni o'tkazish yoki berishni nazarda tutmaydi".[1]

Global internet tarmog'idan foydalanishda mualliflik huquqi va turdosh huquqlarning himoya qilinishini ta'minlash, shuningdek, ularni buzgan shaxslarga nisbatan javobgarlik choralari qo'llash juda qiyin, chunki internet bizni o'rab turgan tanish dunyoga nisbatan butunlay boshqacha makon bo'lib, davlat chegaralariga ega bo'lmagan va tan olmaydigan o'z qoidalari mavjud.

Internetda yuzaga keladigan barcha jarayonlarni bir ma'noda tartibga solishga imkon beradigan yagona normativ-huquqiy hujjatning yo'qligi uning hech bo'lmaganda bunga mos keladigan qismidagi bunday munosabatlarga faqat mavjud qonunchilikni qo'llash imkonini beradi. Shunday qilib, kibermakonda yuzaga keladigan huquqiy masalalarni qisman tartibga solish axborot va telekommunikatsiya tarmoqlaridan foydalanishda mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni himoya qilish va himoya qilish bilan bog'liq ko'plab mavzularni faqat qonun hujjatlarida mavjud bo'lgan qonunchilik normalariga tayangan holda muhokama qilish imkoniyatini qoldiradi.

Internet axborot va hisoblash resurslarining global telekommunikatsiya tarmog'idir. Biroq, endi, kundalik hayotda "Internet" so'zi ishlatilganda, ko'pincha u jismoniy tarmoqning o'zi emas, balki butun dunyo bo'ylab Internet va undagi ma'lumotlarga ishora qiladi.[2]

Internet faqat bitta funksiyaga ega, degan fikr bor - axborotni uzatish va boshqa barcha funksiyalar undan kelib chiqadi. Biroq, Internetdan foydalanishda mualliflik huquqi va turdosh huquqlarning buzilishi sohalarini aniqlash uchun Internetning aloqa, tijorat, axborot, ko'ngilochar va fayl almashish kabi funksiyalarini ajratib ko'rsatish maqsadga muvofiqdir. Foydalanuvchilar o'rtasida fayl almashish Internetning asosiy vazifasi emas, lekin mualliflik huquqi egalariga eng katta zarar keltiradigan narsa. So'nggi paytlarda bepul tarqatiladigan ko'plab IFNlar paydo bo'lganiga qaramay: bosma va elektron ommaviy axborot vositalari, televideniya, ba'zi dasturiy ta'minot IFNlari, ko'plab mualliflik va turdosh huquqlar ob'ektlari Internetda ham, mahalliy tarmoqlarda ham nazoratsiz ravishda tarqatiladi.

Internetda joylashtirilgan matn, rasm, fotosurat yoki boshqa har qanday ob'ekt o'z mualliflariga va (yoki) mualliflik huquqi egalariga ega. Biroq, ko'pincha oddiy foydalanuvchilar o'zlarining xatti-harakatlari kimningdir huquqlarini buzishi va natijada IFNning qonuniy egasiga zarar yetkazishi mumkinligiga shubha qilmaydi.

Internetda mualliflik huquqi ob'ektidan deyarli har qanday foydalanishni uch bosqichga bo'lish mumkin:[3]

1) "raqamli muhit" da har qanday foydalanish uchun mualliflik huquqi ob'ekti yoki turdosh huquqlar ob'ekti unda "joylashtirilgan", ya'ni serverda, veb-saytda, kompyuterda va hokazolarda qayd etilishi kerak;

2) keyingi bosqichda Tarmoqlardan birida joylashtirilgan mualliflik huquqi bilan himoyalangan ob'ektga kirish imkoniyati bo'lishi kerak. Bunday kirish pulli yoki bepul bo'ladimi, kirishga erishish uchun parol ishlatiladimi, qancha odam kirish uchun ochiq ob'ekt bilan tanishishni xohlaydimi, muhim emas;

3) oxirgi bosqich - mualliflik huquqi ob'ektini "yuklab olish" ("yuklash") va uni "oxirgi iste'molchi" kompyuterida foydalanish.

Shunday qilib, axborot va telekommunikatsiya tarmoqlarida (shu jumladan Internetda) deyarli har qanday asardan foydalanish uchta ketma-ket harakatni amalga oshirish bilan uzviy bog'liqdir: mualliflik huquqi bilan himoyalangan ob'ektning raqamli nusxasi tarkibini kompyuter xotirasiga (serverga) yuklash; ushbu ob'ektning "yakuniy foydalanuvchi" ga kelishi va uning kompyuterida bunday ob'ektning nusxasini ko'paytirish.

Internetda mualliflik huquqi ob'ektlaridan foydalanishning uch bosqichi (serverda yozib olish - kirishni ta'minlash - "oxirgi foydalanuvchi" kompyuterida paydo bo'lish) ikkita mualliflik huquqiga mos keladi: ko'paytirish - ommaga yetkazish - ko'paytirish.

Qonun uzoq vaqt faol bo'lmaganidan keyin internet va mahalliy tarmoq foydalanuvchilarining huquqiy bilim darajasi nolga yaqinlasha boshlagan bo'lsa ajab emas. Ushbu sohadagi noto'g'ri o'ylangan strategiya tufayli mavjud tartib-qoidaga ko'nikib qolgan foydalanuvchilar avvaliga e'tirof etilishi va hurmat qilinishi kerak bo'lgan narsaga endi qarshi chiqishmoqda. Mavjud vaziyatni hisobga olgan holda, Internet foydalanuvchilarini raqamli muhitda mualliflik huquqi va turdosh huquqlarga rioya qilishga munosabati asosida to'rt guruhga bo'lish mumkin:

1. Internetda qonun amal qilmaydi, Tarmoq har qanday cheklovlar va taqiqlardan xoli, deb hisoblaydigan internet foydalanuvchilari guruhi. Foydalanuvchilarning ushbu toifasi raqamli muhitda axborotni tarqatish hech qanday tarzda cheklanmaganligi tamoyiliga asoslanadi. Internet nigilistlari kundalik hayotda mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni inkor etmasdan, har qanday ma'lumot Internetga joylashtirilgan paytdan boshlab mualliflik huquqi qonuni bilan himoyalangan deb hisoblashadi. Bu nuqtai nazar xalqaro va milliy amaliyotda o'rnatilgan sog'lom fikr va huquqiy normalarga ziddir. Bundan tashqari, bunday Internet nigilizmi mualliflar va boshqa mualliflik huquqi egalarining har qanday huquqlarini buzadi.

2. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni kibermakonda himoya qilib bo'lmaydi, deb hisoblaydigan internet foydalanuvchilari. Bu nuqtai nazar foydalanuvchilar Internetda intellektual mulk huquqlarining buzilishiga deyarli har qadamda duch kelishlari, shuningdek, huquqbuzarlik faktini isbotlash qiyinligi tufayli shakllangan. Ushbu nuqtai nazarning shakllanishida mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni himoya qilish to'g'risidagi qonun hujjatlarida "Internet" kabi tushuncha mavjud emasligi va shuning uchun unga taalluqli emasligi haqidagi fikr muhim rol o'ynadi. Biroq, Internet haqida alohida eslatib o'tish shart emas, chunki Internetda joylashtirilgan har qanday ob'ekt (masalan, matn, rasm, audiovizual asar, dasturiy ta'minot) Fuqarolik Kodeksi bilan himoyalangan intellektual mulk ob'ektining barcha xususiyatlariga ega.

3. Saytdagi barcha ma'lumotlar ushbu sayt egalariga tegishli deb hisoblaydigan internet foydalanuvchilari. Shunday qilib, sayt egalari o'zlari tomonidan yoki boshqa saytlardan

olingan yoki bosma va boshqa manbalardan ko'chirilgan IFNlarga o'z huquqlarini e'lon qiladilar. Bu intellektual mulkka bo'lgan huquqlarni egallashdan iborat bo'lgan Internet nigilizmining yana bir shakli.

4. Internet tarmog'ida joylashtirilgan obyektlarga bo'lgan mualliflik huquqi va turdosh huquqlarni tan oladigan, lekin mualliflar va boshqa huquq egalarining huquqlarini hurmat qilish haqida o'ylamasdan va qayg'urmasdan, ushbu obyektlardan shaxsiy maqsadlarda faol foydalanadigan foydalanuvchilar.

Xorijiy huquqni qo'llash amaliyotini, mahalliy sudlar tomonidan shunga o'xshash ishlarni ko'rib chiqish tartibini va raqamli soha vakillarining dalillarini tahlil qilib, shuni ta'kidlash kerakki, Milliy qonunchilikni takomillashtirish jarayonida quyidagi masalalarni ko'rib chiqish tavsiya etiladi:

1. Mualliflik huquqi egalari va internet resurslari egalari o'rtasidagi nizolarni sudgacha hal qilish tartibiga rioya qilish. Ushbu tartib-qoidaga rioya qilishni ko'p hollarda majburiy qilib qo'yish vaziyatni sud himoyasiga murojaat qilmasdan, fuqarolik huquqida shartnomaviy vositalar orqali hal qilish imkonini beradi.

2. Veb-sayt egalarining veb-saytlarida kontrafakt kontentni joylashtirgan foydalanuvchilar uchun javobgarligi. Foydalanuvchilarga mualliflik huquqi va turdosh huquqlar obyektlarini qonunga xilof ravishda tarqatish imkoniyatini beruvchi saytlarga nisbatan qonunning bir ma'noli munosabatini o'rnatish mualliflar va ijrochilarning mutlaq huquqlarining buzilishi sodir bo'ladigan "tarmoq" munosabatlarining butun majmuasini tartibga solish imkonini beradi. Internetda bunday huquqbuzarliklar darajasini sezilarli darajada kamaytirishga yordam beradi.

3. Mualliflik huquqi egalari o'zlarining mutlaq huquqlari buzilganligi fakti to'g'risida maxsus tuzilgan davlat organini zudlik bilan xabardor qilish imkonini beruvchi mexanizmni yaratish. Mualliflik huquqi egalari qulaylik yaratish uchun bildirishnomada ko'rsatilgan IFNning muallifligi, shartnomaviy vositalar orqali vaziyatni hal qilishga urinish dalillari va ushbu kontentdan noqonuniy foydalanayotgan veb-saytga havola bo'lishi kerakligi aniqlanishi mumkin.

4. Mualliflik huquqi va turdosh huquqlarning mahalliy tarmoqlarida tarqalishini nazorat qilish funksiyasini internet-provayderlarga yuklash huquqbuzarliklar darajasini kamaytirishga yordam beradi. Shunday qilib, Internet-provayderlar mahalliy tarmoqdagi abonentlarining xatti-harakatlari uchun javobgar bo'lishsa, himoyalangan kontentdan noto'g'ri foydalanish holatlarida mustaqil ravishda muayyan choralar ko'rishlari mumkin bo'ladi.

5. Veb-saytlarda foydalanuvchilar taqdim etadigan fayllar, havolalar saqlanadigan vaqtinchalik serverlar egalarining javobgarligi masalasini hal qilish.

6. Xosting-provayderlar va veb-sayt egalari o'rtasidagi kelishuvga uchinchi shaxslardan abonentga tegishli asosli da'volar yoki ishonchli ma'lumotlar kelib tushgan taqdirda, hosting provayderi veb-saytga xizmatlar ko'rsatishni to'xtatib qo'yish huquqi va majburiyati borligi haqidagi shartlarni majburiy kiritish. taqdim etilgan xizmatlardan foydalangan holda mualliflik huquqi va turdosh huquqlarning buzilishi.

7. Provayderlarning, agar mualliflar va ijrochilarning huquqlari buzilganligi to'g'risida xabardor bo'lgan taqdirda javobgarligini belgilash, shuningdek, agar provayder ma'lumotlarni

uzatishni boshlamasa, axborotni oluvchini tanlamaydi va tanlamaydi. yoki uzatilgan ma'lumotni o'zgartirsa, u javobgar bo'lmaydi.

Mazkur takliflar bo'yicha ishlarni to'g'ri va tizimli tarzda yo'lga qo'yilishi, o'ylaymizki mualliflik huquqini himoyasini ta'minlashga bu orqali esa ijodkorlar mehnati uchun tegishli haqlarni to'lanishiga hamda madaniyat va san'atni mualliflik huquqiga doir qoidalar asosida rivojlanishiga olib keladi. Ushbu jihatlar bevosita xalqaro normalar qoidalari (xususan, TRIPS bitimi) va tamoyillariga mos keladi.

REFERENCES:

1. Ст. 1227 Гражданского кодекса Российской Федерации (часть четвертая) от 18.12.2006 № 230-ФЗ // Собрание законодательства РФ, 25.12.2006, № 52 (1 ч.), ст. 5496.
2. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi [National Legislative Database], 21.08.2021
у., 03/21/709/0808-son. [Available at: <https://www.lex.uz/acts/1022944>]
3. ЮЛДАШОВА. ГЕОГРАФИК КЎРСАТКИЧ ТУШУНЧАСИ ВА ИҚТИСОДИЁТНИ МУСТАҲКАМЛАШДА УНИНГ ТУТГАН ЎРНИ //ЮРИСТ АХБОРОТНОМАСИ. – 2021. – Т. 2. – №. 1. – С. 249-257.
4. Yuldashov, A. (2020). Intellektual mulk bo'yicha milliy strategiyalarning ahamiyati va Butunjahon intellektual mulk tashkilotining bu borada tutgan o'rni. 2020. – Т. 1. – №. 1/s. – С. 511-522.
5. Yuldashov, A. A. "Government policies related to social protection of disabled persons in Uzbekistan: National and international aspects." (2012): 186-191.